

Uitvoeringsprogramma Wageningse Eng

Colofon

Titel: *Uitvoeringsprogramma Wageningse Eng*

Vastgesteld: 15 juli 2025

Afbeelding kaft: Ties Blaauw, dronewageningen

Inhoudsopgave

Colofon	
Inhoudsopgave	1
Inleiding	2
Het Uitvoeringsprogramma	4
Stap 1: Gebiedsregisseur aanstellen.....	4
Stap 2: Regieteam samenstellen	4
Stap 3: Deelgebieden bepalen.....	4
Stap 4: Inventarisatie gewenst beeld per deelgebied	5
Stap 5: Pilot inventarisatie illegale situaties	6
Stap 6: Inventarisatie ongewenste en illegale situaties (per deelgebied)	6
Stap 7: De drie-sporen-benadering	6
Stap 8: Evaluatie	8
Tabel uitvoering	9
Bijlage I: Definities	14

Inleiding

Voor u ligt het Uitvoeringsprogramma ‘Visie Wageningse Eng’ (hierna: Uitvoeringsprogramma). Dit Uitvoeringsprogramma is een verdere uitwerking van de [Visie Wageningse Eng](#) (hierna: de Visie) om de in deze Visie gestelde doelen met een concreter aanpak en benodigde maatregelen te kunnen bereiken.

Wat is de Wageningse Eng?

De Wageningse Eng (hierna ook: de Eng) is een groot aaneengesloten oud bouwlandgebied gelegen ten oosten van de stad Wageningen. Het is een gebied met een grote diversiteit aan landgebruik en gebruikers. Er wordt bijvoorbeeld gewoond, getuind, gerecreëerd; er bevinden zich agrariërs in het gebied en er worden dieren gehouden. Door de unieke combinatie van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie is (het grootste deel van) het gebied aangewezen als Nationaal Landschap. Dit maakte dat het wenselijk was om voor de bijzondere kwaliteiten van het gebied een visie vast te stellen waarmee een kader geboden wordt voor toekomstige ontwikkelingen en afweging van initiatieven.

Waarom is er een Visie Wageningse Eng?

Om het waardevolle gebied te behouden en waar mogelijk te versterken is in de Visie vastgelegd wat het gewenste beeld van de Wageningse Eng is. De Visie geeft daarmee richting aan hoe bestaande en toekomstige initiatieven en te behouden en te ontwikkelen kwaliteiten van het gebied hand in hand kunnen gaan. Op 15 juni 2020 is de Visie Wageningse Eng door de gemeenteraad vastgesteld.

De Visie heeft tot doel:

- Het behouden en versterken van de kernkwaliteiten van de Eng;
- Het stimuleren/faciliteren van initiatieven die bijdragen aan deze kernkwaliteiten.

Het is een visie op hoofdlijnen om de kernkwaliteiten van de Eng “te behouden en te versterken door ontwikkeling”. Deze kernkwaliteiten zijn als volgt gedefinieerd:

o Een waardevol, uniek landschap

Reliëfrijk, afwisseling besloten kamers, openheid en zichtrelaties;

o Cultuurhistorische waarden

Historische verkaveling en wegenstructuur (zandpaden, houtwalstructuren en wildwal);

o Ecologische waarden en biodiversiteit

Unieke diversiteit aan soortgroepen en biotopen;

o De ‘tuin van Wageningen’

In contrast met de omliggende stedelijke bebouwing heersen hier de waarden relatieve rust, donkerte en stilte met diversiteit in agrarisch en kleinschalig grondgebruik en recreatief medegebruik in een landschappelijke omgeving.

Initiatieven die bijdragen aan deze kernkwaliteiten en voldoen aan de regels uit het bestemmingsplan/omgevingsplan zijn per definitie wenselijk en worden dan ook gestimuleerd. De kernkwaliteiten kunnen worden versterkt door projectmatige aanpak en het treffen van een aantal maatregelen, maar ook op basis van bewustwording en gedragsverandering. Dit laatste is bijvoorbeeld benodigd om de ongewenste en illegale situaties aan te pakken.

Waarom is er een Uitvoeringsprogramma nodig?

De Visie is een mooi document om mee aan te geven wat het gewenste beeld voor het gebied is (het 'wat?' en 'waarom?'), maar om vervolgens tot dit beeld te komen is het nodig om stappen uit te schrijven op welke manier we dit beeld in de praktijk kunnen bewerkstelligen (het 'hoe?'). Dat is het doel van dit Uitvoeringsprogramma.

Het Uitvoeringsprogramma

In dit hoofdstuk wordt het Uitvoeringsprogramma uiteengezet. Om gestructureerd te werk te gaan is het Uitvoeringsprogramma opgedeeld in een aantal stappen. Een aantal hiervan is in gang gezet of reeds afgerond.

Stap 1: Gebiedsregisseur aanstellen

Om te komen tot een gecoördineerd gebiedsproces is een gebiedsregisseur voor de Wageningse Eng aangesteld. De gebiedsregisseur is per september 2023 begonnen en:

- Heeft een verbindende rol tussen de gemeente en het gebied;
- Is in staat om integraal gebiedsgericht te denken;
- Is op de hoogte van gemeentelijk beleid en kent de weg binnen de gemeentelijke organisatie;
- Is het eerste aanspreekpunt vanuit het gebied en heeft overzicht van alle initiatieven die er spelen;
- Gaat omgevings sensitief te werk, weet de belanghebbenden te vinden en belangen af te wegen;
- Heeft een aanjagende rol voor de uitvoering van het Uitvoeringsprogramma;
- Heeft een leidende rol bij het informeren en stimuleren (zie stap 7);

Stap 2: Regieteam samenstellen

De gemeente heeft tevens een regieteam samengesteld, getrokken door de gebiedsregisseur. Doel van dit regieteam is dat een vaste groep ambtenaren betrokken is bij het (opstellen van dit) Uitvoeringsprogramma en deze leden daarmee goed vindbaar en aanspreekbaar zijn. Vanuit dit regieteam is het gemakkelijker schakelen met collega's intern wanneer zij bij bepaalde vraagstukken of projecten betrokken dienen te worden. Het regieteam vergadert maandelijks en onderhoudt daarnaast nauw contact met de Stichting Wageningse Eng (SWE), Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWA), Omgevingsdienst de Vallei (OddV) en de Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG).

Stap 3: Deelgebieden bepalen

Omdat de Eng een verscheidenheid aan grondgebruik en landschappen heeft is het gebied op te delen in meerdere deelgebieden. Hiermee wordt het gebied overzichtelijker en kan gericht naar het in elk specifieke deelgebied wenselijk beeld gehandeld worden. We houden de deelgebieden zoals gedefinieerd in de Visie Wageningse Eng aan:

- Het dynamisch lint aan de noordwestzijde, gelegen binnen het groene kamers, linten- en houtwallengebied;
- Het groene kamers, linten- en houtwallengebied aan de noordzijde;
- Het open middengebied in midden en zuidzijde;
- De bosrandzone aan de oostzijde.

Deelgebieden van de Wageningse Eng (bron: Visie Wageningse Eng)

Stap 4: Inventarisatie gewenst beeld per deelgebied

Per deelgebied wordt vervolgens bekeken hoe het gewenste beeld uit de Visie bewerkstelligd kan worden, en dus hoe aan de kernkwaliteiten bijgedragen kan worden. Dit kan gaan om het benadrukken en stimuleren van situaties die al aan het beeld voldoen, maar ook om het omzetten van illegale/ongewenste situaties naar legale/gewenste (zie bijlage 1 voor een uitleg over deze termen).

Wanneer per deelgebied in kaart is gebracht op welke plekken mogelijkheden zijn voor versterking van de kernwaarden, kunnen hieraan concrete acties en maatregelen gekoppeld worden. Leidend in deze inventarisatie is de Visie.

Stap 5: Pilot inventarisatie illegale situaties

De insteek van het Uitvoeringsprogramma is positief; we willen er gezamenlijk voor zorgen dat de Eng een waardevol en aantrekkelijk gebied is en blijft. Dit betekent naast het stimuleren en behouden van gewenste initiatieven en situaties ook het aanpakken van illegale situaties. Omdat dit laatste veel tijd en inzet vergt wordt relatief vroeg in dit proces gestart met het in kaart brengen van deze situaties.

In deze stap wordt daarom middels een pilot van een aantal verschillende en vaker voorkomende (mogelijk) illegale situaties onderzocht hoeveel tijd benodigd is voor het uitvoeren van stap 6. Dit wordt gedaan door de gemeente in samenwerking met de OddV.

Stap 6: Inventarisatie ongewenste en illegale situaties (per deelgebied)

Uit de resultaten van stap 5 kan vervolgens worden bepaald welke situatie illegaal en welke ongewenst is, wat een effect heeft op de manier waarop de situatie aangepakt kan worden (zie stap 7). Hierna wordt uitvoering gegeven aan de inventarisatie.

Stap 7: De drie-sporen-benadering

Wanneer voor de gemeente duidelijk is wat voor acties er benodigd zijn in een deelgebied kan de drie-sporen-benadering opgestart worden. De drie-sporen-benadering bestaat uit de volgende sporen: *informereren*, *stimuleren* en *handhaven*.

De drie sporen worden hieronder nader toegelicht:

1. Informeren

De informatiefase heeft tot doel de Visie (nogmaals) onder de aandacht te brengen van de eigenaren en gebruikers van de Eng. In deze fase wordt met de eigenaren en gebruikers gecommuniceerd over de Visie en de realisering hiervan.

Eén van de onderdelen is een communicatiestrategie waarbij in begrijpbare taal gecommuniceerd wordt over de Visie; de kernkwaliteiten en de manier waarop mensen hier een bijdrage aan kunnen leveren.

Informeren is van belang voor zowel nieuwe initiatieven van gebruikers op de Eng als voor situaties die ongewenst (volgens Visie) of illegaal (volgens omgevingsplan) zijn. Aan grondeigenaren en gebruikers van de Eng wordt gevraagd om eventuele initiatieven die kunnen bijdragen aan de kernkwaliteiten van de Eng kenbaar te maken bij de gemeente.

Informeren wordt bijvoorbeeld gedaan door:

- Het maken van een beknopte versie van de Visie;
- Het houden van een informatieavond;
- De gebiedsregisseur;
- Inventarisatie (externe) initiatieven die bijdragen aan de kernkwaliteiten.

Het spoor 'informeren' gaat over de gehele Eng en wordt dus niet gebiedsgericht (per deelgebied) ingestoken.

2. Stimuleren

Mocht na het doorlopen van spoor 1 geconstateerd worden dat de gewenste situatie nog niet is bereikt, dan wordt de volgende stap ondernomen: het vormgeven van stimuleringsmaatregelen. Hierbij gaat het om het faciliteren, financieren, of regievoeren op initiatieven die bijdragen aan het verbeteren van de kernkwaliteiten, maar ook onderdeel hiervan is het inzetten van stimuleringsmaatregelen om van een minder gewenste of zelfs illegale situatie een legale en gewenste situatie te bereiken, waar mogelijk.

Ook werkt het stimulerend als de gemeente zelf het goede voorbeeld geeft met het uitvoeren van – en hierbij communiceren over – projecten en maatregelen die bijdragen aan de kernkwaliteiten van de Eng.

Stimuleren wordt bijvoorbeeld gedaan door:

- Het houden van (keukentafel)gesprekken met grondeigenaren en gebruikers van de Eng die goede ideeën of initiatieven hebben die bij kunnen dragen aan de kernkwaliteiten van de Eng. Initiatiefnemers hebben zich hiervoor in het eerste spoor kunnen melden. Uit deze gesprekken kan opgehaald worden hoe dergelijke initiatieven gerealiseerd kunnen worden en wat voor eventuele stimuleringsmaatregelen hiervoor nodig of mogelijk zijn.
- Het houden van (keukentafel)gesprekken met grondeigenaren en gebruikers van de Eng op wiens perceel zich een ongewenste of illegale situatie voordoet. Op deze manier kan dit onderwerp nog eens gericht onder de aandacht gebracht worden bij de betreffende perso(o)n(en); kan worden aangehoord hoe en waarom deze situatie is ontstaan; maar dit gesprek biedt ook mogelijkheden om gezamenlijk tot een verbetering of zelfs legalisering van een situatie te komen.
- Het uitvoeren van en communiceren over (gemeentelijke) projecten en maatregelen op de Eng die de kernkwaliteiten ten goede komen, om hiermee het goede voorbeeld te geven. Onderdeel hiervan is ook communicatie over deze acties.

Dit spoor wordt gebiedsgericht ingestoken. Hiervoor worden, zoals eerder aangegeven, de deelgebieden zoals gedefinieerd in de Visie aangehouden. De volgorde voor het aanvlagen van deze deelgebieden is als volgt:

1. Gestart wordt met het open middengebied, omdat dit het grootste deelgebied betreft en wij op eerste inventarisatie ook menen dat hier de grootste verbeterslag te halen is met betrekking tot de Visie.
2. Daarna volgt het groene kamers, linten- en houtwallengebied: het op één na grootste deelgebied.
3. Als derde is het dynamisch lint aan de noordwestzijde aan de beurt.
4. En als laatste wordt de bosrandzone aangepakt; dit betreft het kleinste deelgebied.

Deze volgordelijkheid is opgesteld om structuur te bieden aan de aanpak van dit spoor, maar is niet in beton gegoten. Om praktische redenen kan voorrang worden gegeven aan bepaalde situaties of activiteiten die zich in andere deelgebieden voordoen.

3. Handhaven

Het laatste spoor betreft handhaving en is dus alleen van toepassing op situaties die in strijd zijn met het omgevingsplan – en daarmee dus illegaal. De OddV heeft deze situaties in stap 5 reeds in beeld gebracht. Voor deze situaties geldt dat wanneer geconstateerd wordt dat de eerste twee sporen onvoldoende effect hebben gehad om een legale situatie te bereiken er kan er worden besloten om over te gaan op een handhavingstraject. Hiervoor wordt capaciteit ingezet van de OddV.

Zoals eerder aangegeven is het zo dat hoewel in het algemeen gesteld kan worden dat de Visie en het omgevingsplan met elkaar in overeenstemming zijn, het in uitzonderlijke gevallen mogelijk is dat een situatie illegaal is, maar volgens de Visie wel wenselijk. Wanneer dit geconstateerd wordt kan voor dergelijke gevallen besloten worden te onderzoeken of voor zo'n situatie legalisatie mogelijk is, bijvoorbeeld door middel van aanpassing van het omgevingsplan.

Handhaven wordt gedaan door:

- Te onderzoeken of er illegale situaties zijn waarvoor legalisatie mogelijk en wenselijk is;
- Nauw samen te werken met de OddV om de niet legaliseerbare illegale situaties in beeld te brengen en vervolgens hier handhavingstrajecten voor op te starten.

Een belangrijk onderdeel van dit spoor is het bepalen in welke volgorde de handhavingszaken aangepakt moeten worden. Hiervoor is het nodig om beargumenteerd keuzes te maken, om willekeur te voorkomen.

Stap 8: Evaluatie

Jaarlijks vindt er een evaluatie plaats van de voortgang van het Uitvoeringsprogramma.

Tabel uitvoering

In onderstaande tabel zijn bovengenoemde stappen van het Uitvoeringsprogramma, alsook relevante doelen uit visies en beleid, en projecten, initiatieven en ideeën (en hoe deze bijdragen aan de kernkwaliteiten van de Eng) uiteengezet in een globale planning. Het is een dynamische lijst die richting geeft en structuur biedt aan wat ons gezamenlijk te doen staat op de Eng.

Kernkwaliteit 1 Een waardevol, uniek landschap
Kernkwaliteit 2 Cultuurhistorische waarden
Kernkwaliteit 3 Ecologische waarden en biodiversiteit
Kernkwaliteit 4 De 'tuin van Wageningen'

	WAT	WIE	KOSTEN	PLANNING
UITVOERINGSPROGRAMMA				
	Gebiedsregisseur aanstellen (0,2 fte)	Gemeente	reguliere uren	afgerond
	Regieteam samenstellen	Gemeente	reguliere uren	afgerond
	Deelgebieden bepalen	Gemeente	reguliere uren	afgerond
	Inventarisatie gewenst beeld per deelgebied	Gemeente i.s.m. SWE en TAWE	reguliere uren	2025-2027
	Pilot inventarisatie illegale situaties	OddV	reguliere uren	afgerond
	Inventarisatie illegale situaties (per deelgebied)	OddV / gemeente	p.m.	2025-2026
	Inventarisatie ongewenste situaties (per deelgebied)	Gemeente	reguliere uren	2025-2026
Opstarten drie-sporen-benadering				
1. Informeren				
	<i>a. Maken van een publieksversie van de Visie</i>	Gemeente	5.000 euro	2025-2026
	<i>b. Houden van een informatiebijeenkomst</i>	Gemeente	2.500 euro	2025
	<i>c. De gebiedsregisseur informeert en men kan bij de gebiedsregisseur terecht voor informatie over de Eng</i>	Gemeente	reguliere uren	2025-
	<i>d. Inventarisatie (externe) initiatieven die bijdragen aan de kernkwaliteiten</i>	Gemeente	reguliere uren	2025-
2. Stimuleren				
	<i>a. Houden van (keukentafel)gesprekken met grondeigenaren en gebruikers van de Eng die goede ideeën of initiatieven hebben die bij kunnen dragen aan de kernkwaliteiten van de Eng</i>	Gemeente	reguliere uren	2026-
	<i>b. Houden van (keukentafel)gesprekken met grondeigenaren en gebruikers van de Eng op wiens perceel zich een ongewenste of illegale situatie voordoet.</i>	Gemeente	reguliere uren	2026-
	<i>c. Uitvoeren van en communiceren over (gemeentelijke) projecten en maatregelen op de Eng die de kernkwaliteiten ten goede komen (zie ook onder 'projecten')</i>	Gemeente	reguliere uren	2025-
3. Handhaven				
	<i>a. Onderzoeken of legalisatie van bepaalde illegale situaties mogelijk en wenselijk is</i>	OddV en gemeente	p.m.	2026-
	<i>b. Handhavend optreden tegen illegale situaties die niet legaliseerbaar zijn</i>	OddV	p.m.	2026-
	Evaluatie voortgang Uitvoeringsprogramma	Gemeente	reguliere uren	jaarlijks
VISIES (RELEVANT VOOR DE ENG)				
Visie Wageningse Eng				
	Behouden (of herstellen) en versterken van zichtlijnen en -vlakken; vooral de kenmerkende die op kaart zijn vastgelegd, zowel door goed beheer als bij nieuwe ontwikkelingen.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend

			Het behouden en/of versterken van cultuurhistorische elementen (zie opsomming Visie) en cultuurhistorische waarden; ook bij nieuwe ontwikkelingen.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Archeologische waarden in het gebied worden beschermd middels regels in het bestemmingsplan.	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Behouden en/of versterken van natuur, ecologie en biodiversiteit; ook bij nieuwe ontwikkelingen.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			In het Groene kamers, linten- en houtwallengebied wordt de ingezette ambitie om de Noordelijke Ecologische Verbindingszone (NEVZ), de verbinding tussen de Gelderse Vallei en de Veluwe, te realiseren voortgezet (zie ook biodiversiteitsplan).	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Initiatieven voor herbouw zijn in principe mogelijk, waarbij binnen bestemmingsvlakken 'Wonen' soms flexibeler omgegaan kan worden; rekening houdend met de kernkwaliteiten van de Eng.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Het toevoegen van nieuwe woningen op plekken waar nu geen woonbestemming is, blijft ongewenst.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	n.v.t.	doorlopend
			Bestaand agrarisch grondgebruik wordt gerespecteerd, maar er vindt geen toevoeging plaats van agrarische functies waarbij hoog opgaande houtige gewassen mogelijk worden.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Op de terreinen van bestaande maatschappelijke ondernemers, zoals de zelfoogst- en pluktuinen, kan een dagverblijf dan wel opslagruimte mogelijk worden gemaakt indien aan de in de Visie gestelde uitgangspunten wordt voldaan.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Functiewijziging van bestaande functies op legale reeds bebouwde bedrijfs-/ondernemingslocaties is mogelijk indien deze passen bij de kernkwaliteiten van de Eng en binnen het kader geschetst in de Visie Wageningse Eng. Gestreefd wordt daarbij naar minder intensieve functies.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Indien bij een nieuwe functie een woonfunctie noodzakelijk is, zal de wenselijkheid van de nieuwe functie en noodzaak van de woning nader afgewogen worden en kan bij uitzondering mogelijk een nieuwe woning worden toegestaan, mits dit niet leidt tot een toename van bebouwd oppervlak en een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van de kernkwaliteiten.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Het is wenselijk om de verkeersveiligheid op de Eng te verbeteren (zie voorbeelden Visie Wageningse Eng en Visie Buitengebied).	Gemeente i.s.m. gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Het is wenselijk om de Eng goed bereikbaar te maken/houden voor alle typen verkeer, inclusief openbaar vervoer, met de voorkeur voor ongemotoriseerd verkeer (zie voorbeelden Visie Wageningse Eng).	Gemeente i.s.m. gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Er is behoefte aan parkeerruimte ten behoeve van aanwezige voorzieningen, met name voor de volkstuinten; met respect voor de kernkwaliteiten van de Eng.	Gemeente i.s.m. gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Voorzieningen dienen passend te zijn bij het karakter van de Eng en rekening te houden met kernkwaliteiten, bijvoorbeeld door zo beperkt mogelijk gebruik te maken van verlichting en indien strikt noodzakelijk natuurvriendelijke verlichting.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Voor volkstuinten gelden specifieke ontwikkelings- en gebruiksmogelijkheden (zie Visie Wageningse Eng)	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Diverse voorzieningen voor volkstuinten kunnen, op basis van de Visie Wageningse Eng, via het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt; overige zaken kunnen elders verwerkt worden, bijvoorbeeld in een beheersplan.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	2025-
			Het streven is dat alle eigenaren van volkstuinten(complexen) een beheersplan opstellen, passend bij de kernkwaliteiten en het deelgebied. (Werkgroep Volkstuinten heeft hiervoor een adviesrapport opgesteld)	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	2025-
			Met betrekking tot voorzieningen voor het houden van dieren gelden de in de Visie Wageningse Eng gestelde ontwikkelings- en gebruiksmogelijkheden.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	reguliere uren	doorlopend

			Aanpak niet legaal gebouwde dierenverblijven volgens Visie (en stappen uitvoeringsprogramma).	Gemeente en OddV i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	2026-
			Voor ontwikkelingen staat de vraag centraal of een initiatief aansluit op één of meer kernkwaliteiten van de Eng, of deze zelfs versterken. Hiervoor gelden de in de Visie Wageningse Eng genoemde afwegingen.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Nieuwe elementen die de kernkwaliteiten van de Eng kunnen aantasten zijn in principe niet mogelijk, tenzij actief wordt ingezet op kwaliteitsverbetering. In dat geval kan er een afweging worden gemaakt, zodat kan worden ingespeeld op de behoefte aan nieuwe functionele voorzieningen ten behoeve van duurzame ontwikkeling van de Eng.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			Een aantal onderwerpen en thema's die in de Visie genoemd worden kunnen worden gerealiseerd door ze in juridische en planologische kaders van het bestemmingsplan te verankeren.	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
			De gemeente wil ruimte geven aan initiatieven en ideeën als ze bijdragen aan de kernkwaliteiten van de Eng. Ruimte voor initiatieven betekent dat partners gezocht moeten worden en samenwerking belangrijk is.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			De gemeente wil graag via de bestaande overlegstructuren en/of georganiseerde vertegenwoordigingen de ingezette weg continueren.	Gemeente i.s.m. o.a. SWE en TAWÉ	reguliere uren	doorlopend
			De gemeente heeft beperkte capaciteit en financiën en maar zal waar mogelijk een actieve regierol pakken om de ambities uit de visie uit te werken. (Inmiddels zijn een gebiedsregisseur en regieteam ingesteld).	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Vanuit haar basisrol zal de gemeente, bij het faciliteren van en meedenken over nieuwe ideeën en de afweging daarvan, sturen op een positief kwaliteitssaldo.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
			De Stichting Wageningse Eng (SWE) heeft aangegeven dat ook zij aan het zoeken zijn naar een nieuwe vorm om een bijdrage te kunnen leveren aan het uitwerken en realiseren van ideeën, beheersplannen, initiatieven die actief bijdragen aan het vergroten en verbeteren van de kernkwaliteiten op de Eng.	SWE	jaarlijkse bijdrage	doorlopend
			De Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng (TAWÉ) is een onafhankelijk adviesorgaan van het college en adviseert zowel gevraagd als ongevraagd over ruimtelijke ontwikkelingen, ontheffingen en aanlegvergunningen. De visie op de Wageningse Eng heeft als functie om als toetsingskader voor de TAWÉ te dienen.	TAWÉ	reguliere uren	doorlopend
			Vanuit enkele klankbordgroepleden is de oproep gekomen voor een actievere stimulering om positieve ideeën tot uitvoering te brengen. Bijvoorbeeld door het invoeren van een fonds voor de Eng. (Inmiddels is o.a. het Landschapsfonds opgericht en zijn er verscheidene subsidie-mogelijkheden).	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Zowel grondeigenaren als gebruikers hebben een rol in het dagelijks beheer en gebruik in lijn met de kernkwaliteiten in het gebied. Goed informeren en betrekken van deze meest belangrijke betrokkenen helpt bij het realiseren van verbetering in beheer en het realiseren van nieuwe ideeën.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
Visie Buitengebied						
			Voor de Eng starten we in samenhang met het bos met het programma: aantrekkelijke wegen voor langzaam verkeer.	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
			We onderzoeken de verbindingkwaliteit en bruikbaarheid van de stad-landverbindingen.	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
			Kleinschalige projecten voor zonne-energie zijn mogelijk als ze binnen het beleidskader voor de Eng passen. Dat is in het open middengebied alleen op de erven. In het dynamische lint zijn er meer mogelijkheden.	Grondeigenaren i.s.m. gemeente	n.v.t.	doorlopend
			Ruimtelijke inpassing duurzame warmteoplossingen	Gemeente i.s.m. grondeigenaren	reguliere uren	doorlopend
			In de vorm van volkstuinten en diverse producenten draagt de Eng al bij aan kleinschalige lokale voedselproductie. De Eng kan ook in andere vormen bijdragen aan lokale en natuurinclusieve voedselproductie.	Grondeigenaren en -gebruikers i.s.m. gemeente	n.v.t.	doorlopend

	Voor ons hele buitengebied streven we naar natuurinclusieve landbouw.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	Oprichten landschapsfonds	Gemeente	jaarlijkse bijdrage	afgerond
BELEIDSDOELEN (RELEVANT VOOR DE ENG)				
Biodiversiteitsplan				
	We stellen een gebiedsregisseur Transformatiegebied aan die de realisatie van de NEVZ vlot trekt	Gemeente	reguliere uren	2025-2028
	We borgen het behoud van ecologische verbindingzones (inclusief NEVZ) in Omgevingsplan/BOPA bij nieuwe plannen.	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
	We borgen in Omgevingsplan een voldoende brede (50 m) doorgang tussen (lint)bebouwing Wildekamp/Grintweg/Oude Diedenweg voor de NEVZ.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	Borging behoud landschapselementen in omgevingsplan/BOPA's	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	We borgen het behoud van zandpaden en niet verder verhard van halfverharde paden op De Eng in Omgevingsplan.	Gemeente	reguliere uren	2025-2030
	Inventarisatie van waardevolle steilrandjes langs de paden op de Eng en beeld brengen van verbeterpunten.	Gemeente	reguliere uren	2028-2030
	Subsidierегeling voor eenmalige maatregelen 'in het veld' die bijdragen aan een toename in de aantallen, verspreiding en variatie van inheemse en gebiedseigen soorten of eenmalige initiatieven die bijdragen aan bewustwording van belang van biodiversiteit	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	We stimuleren duurzame landbouw.	Gemeente	reguliere uren	2025-2028
	We nemen randvoorwaarden voor biodiversiteit mee bij de verhuur van gemeentelijke volkstuinjes en waar mogelijk bij de verlenging van pachtcontracten van gemeenteground.	Gemeente	reguliere uren	2025-
	We realiseren faunapassages op locaties waar ecologische verbindingzones drukke wegen kruisen waar zich kansen voordoen.	Gemeente, provincie	reguliere uren	doorlopend
	De twee kolken op de Eng gaan we waar mogelijk inrichten en beheren met oog op vergroten van de biodiversiteit.	Gemeente	reguliere uren + evt. inhuur	2025-2028
	We starten een pilot 'minder verlichting/meer donkerte op de Eng'.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	2025-2028
	We starten toezicht en handhaving op uitvoering landschappelijke inrichting (bij voorwaardelijke verplichting in Omgevingsplan/BOPA)	Gemeente i.s.m. gebruikers	reguliere uren	2025-
	Openbaar groen en water (her)inrichten met oog voor de biodiversiteit.	Gemeente	reguliere uren	2025-
	Ons inzetten voor het behoud van de sleedoornpage in het openbaar groen	Gemeente	reguliere uren	2025-
	Communicatie over de biodiversiteit in ons openbaar groen	Gemeente	reguliere uren	2025-
	Tegengaan verstoring door gemotoriseerd verkeer	Gemeente	reguliere uren	2028-
	Communicatie en voorlichting in relatie tot biodiversiteit rond woningen en (agrarische) bedrijven in het buitengebied	Gemeente	reguliere uren	2025-
Bomenbeleidsplan				
	In de buitengebieden planten we in principe inheems en zo weinig mogelijk cultivars. Hier kiezen we soorten die passen bij het landschapstype en indien verkrijgbaar voor autochtoon materiaal.	Gemeente	reguliere uren	doorlopend
Wageningse Voedselagenda 2021-2030				
	Stimuleren van (buurt)moestuinen en andere eetbaar groen initiatieven van inwoners.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	Meer eetbaar groen aanplanten in de publieke ruimte en dit onder de aandacht brengen.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	Samen met boeren en provincie werken aan de transitie naar een natuurinclusieve landbouw door kennisdeling en wegnemen obstakels.	Gemeente i.s.m. grondeigenaren en -gebruikers	reguliere uren	doorlopend
	Evaluatie Welstandsnota 2018	Gemeente	reguliere uren	2026

Grond aankoopbeleid (nog op te stellen)		Gemeente	p.m. inhuur	p.m.
LOSSTAANDE PROJECTEN / INITIATIEVEN / IDEEËN				
	Pilot 'Heggen en hagen op de Eng'	SLG i.s.m. gemeente, TAWE, SWE	reguliere uren	2025-2026
	Onderzoeken landschappelijk accentueren schaapsdriften (ook i.r.t. verkeersveiligheid)	Gemeente	reguliere uren	2025-
	Onderzoeken vervolg geven aan Notitie houtopstanden TAWE	Gemeente	reguliere uren	p.m.
	Onderzoeken toepassing van wolfwerende maatregelen	Gemeente i.s.m. SWE	reguliere uren	2025-
	Natuurwerkdag	SLG, SLZVV, met steun van gemeente	1.000 euro	jaarlijks
	Opstellen adviesrapport Gemeenschappelijke richtlijnen volkstuinen	Wergroep richtlijnen volkstuinen	reguliere uren	afgerond
	Organiseren Dag van Wageningse Eng	SWE	reguliere uren	jaarlijks
	Bestuurlijk overleg SWE - gemeente	Gemeente en SWE	reguliere uren	halfjaarlijks

[Aan te vullen met ideeën en initiatieven die gedurende de uitrol van het uitvoeringsprogramma worden opgehaald...]

Bijlage I: Definities

Het is belangrijk om bepaalde in dit document voorkomende termen helder te definiëren; om onduidelijkheden te voorkomen en vanuit hetzelfde uitgangspunt te kunnen redeneren.

Allereerst is het van belang uit te leggen wat het verschil is tussen het *bestemmings-/omgevingsplan* en de *Visie Wageningse Eng*:

- *Bestemmingsplan/omgevingsplan:*

Het *bestemmingsplan* is een juridisch bindend document voor zowel de overheid (gemeente) als burgers en bedrijven en beschrijft in detail (tot op de centimeter nauwkeurig) wat er met en in de ruimte mag gebeuren en wat niet. Sinds 1 januari 2024 zijn door invoering van de Omgevingswet de bestemmingsplannen opgegaan in het *omgevingsplan*. In het bestemmings-/omgevingsplan kan bijvoorbeeld worden nagegaan of je ergens mag bouwen, en zo ja: wat voor soort bouwwerk, waar deze mag komen, en welke omvang deze mag hebben. Wanneer wordt geconstateerd dat een situatie in strijd is met de regels uit het bestemmings-/omgevingsplan is deze illegaal en kan hier door de gemeente op gehandhaafd worden.

NB: Vanwege de overgangperiode van invoering van de Omgevingswet worden de termen 'bestemmingsplan' en 'omgevingsplan' veelal door elkaar toegepast.

- *Visie Wageningse Eng:*

De *Visie Wageningse Eng* is een beleidsdocument en beschrijft op hoofdlijnen wat de kernkwaliteiten zijn (per deelgebied) van de Eng; wat hier wel en niet gewenst is, en op welke manier(en) de in dit document gestelde doelstellingen bereikt kunnen worden.

Uit bovengenoemde volgt dus wat in dit document wordt verstaan onder '(il)legale' en '(on)gewenste' situaties:

- *Legaal:*
In overeenstemming met de regels uit het omgevingsplan
- *Illegaal:*
In strijd met de regels uit het omgevingsplan
- *Gewenst:*
In lijn met de Visie Wageningse Eng
- *Ongewenst:*
In strijd met de Visie Wageningse Eng

NB: Het is van belang hierbij aan te geven dat in de praktijk niet alles zo zwart-wit is als hierboven geschetst; er zullen zich soms situaties voordoen die zich in grijs gebied bevinden. Niet alles wat strijdig is met het omgevingsplan is bijvoorbeeld per definitie ongewenst volgens de Visie en niet alles wat past binnen de regels van het omgevingsplan is per se gewenst. Zo kan bijvoorbeeld op het toepassen van blauwe plastics in volkstuinten niet gehandhaafd worden vanuit (strijdigheid met) het omgevingsplan – omdat hierin over dit onderwerp geen regels zijn opgenomen – maar is het vanuit de kernkwaliteiten uit de Visie toch ongewenst en dus de moeite waard om door middel van informeren en stimuleren te zoeken naar de mogelijkheden om de situatie te veranderen. Andersom kan een bepaald gebruik in strijd zijn met de regels van het omgevingsplan (en dus illegaal) maar draagt het wel bij aan de kernkwaliteiten en kan eventueel de mogelijkheid om dit te legaliseren worden onderzocht.